

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. In quo generalis definitio contractus traditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

titulo: quæ distinctio habetur ex cap. Cum nostris, §. Auditor De concessione præbendæ. Secunda vero rei corporea, ideo in eadem definitione ponitur, quod sola res corporea, id est, quæ videri tangique potest, proprie dicitur possideri. Reo enim incorporea, vt sunt feruitutes, iura, obligationes & huiusmodi alia: quæ percipiuntur tantum mente & intellectu, non dicuntur proprie possideri, sed quasi possideri, ex cap. Conquæstus, De foro compet. *iuncta glossa ad verbum, Quasi possessione.* Tertia, demum pars, quæ fit proprio nomine, additur: quia cum quis occupat rem nomine alterius, vt tutor vel procurator, pupilli, vel clientis nomine, non dicitur possidere. Nam alter ille, cuius nomine occupat, est qui possidet, vt habetur ex lege Generaliter ff. De acquirenda vel admittenda possessione.

Tertio modo sumitur possessio, pro effectu antedicti actus occupandi: & ita possessio est ius retinendi, & vtendi re occupata ab aliquo tanquam proprio ipsius domino. Ex ea enim actuali possessione, nascitur istiusmodi ius retinendi & vtendi re, tanquam effectus ex sua causa: in hacque significatione sumitur possessio, quando dicitur esse vsus: vt in antecitata lege. Quæstio est: sensus enim est, esse ius vtendi.

Plura de possessione tradit Couar. ad regulam Possessor par. 2. in initio, cum eoque recentiores præsertim Ludouicus Molina tract. 2. De iustitia & iure disput. 12. & quinque sequentibus.

12. Sed potest sufficere huic loco, eam distingui in ciuilem & naturalem. Ciuilis est, quæ solo animo retinetur: vt accidit cum quis abest à rebus quas possidet, interea habens animum eas retinendi. Dicitur vero ciuilis, eo quod magis ciuili, quam naturali iure constet. Naturalis autem est, quæ tum animo tum etiam corpore retinetur: vt cum quis rem aliquis occupat tanquam suam. Quæ quidem occupatio, nonnunquam fit apprehensione vera: vt cum res accipitur manibus, si sit mobilis, vel cum in eam, saltem secundam partem aliquam, pedibus intratur, si sit immobilis. Nonnunquam vero fit apprehensione ficta, seu quæ ex iuris fictione, eandem vim habet cum vera: vt si in conspectu cellæ vinariæ, aut horrei, alteriusve loci in quo sunt merces quas acquirere desideras, accipias à priore possessore clauis eiusdem loci, censeris ex fictione iuris accipere seu acquirere talium rerum possessionem naturalem. Similiter per vsum oculorum, tanquam magnæ cuiusdam manus, censeris ex fictione iuris acquirere possessionem naturalem prædij, si prior possessor, aut Iudex illud tibi ostendat: significando se ea ratione tradere tibi illius possessionem. Idem iudicandum est, si tibi successuro, prior possessor tradat scripturam, quæ continet titulum quo eam possidebat.

Modi autem quibus possessio tum ciuilis tum naturalis amittitur, sunt: Rerum quidem mobilium, primus per voluntatem possessoris, nolentis eas amplius possidere: secundus per furtum aliamve vsurpationem, qua quis sibi vsurpat aliena tanquam sua: tertius est per amissionem crumena, annulli, & similibus: aut per fugam cum sunt animalia quæ aberrarunt, nec consuetudinem habent per se redeundi: nec dominus curat inuenire. Rerum vero immobilium possessio amittitur, primo si possessor sit longo tempore absens, nec per alium insitat rei, nec protestetur se nolle amittere illius possessionem. Secundo, si quis sciat rem suam esse ab alio occupatam, & negligat. Tertio, si eam repetat quidem, sed repulsam passus, non audeat insistere. Quarto, si timens repulsam pati, non audeat ipsam rem suam repetere aut inuadere illius possessionem: quinto, si nesciat rem esse suam, ideoque non censeat illam in propriis bonis: sexto, si res ita sit occupata, vt nulla sit relicta probabilis spes eam recuperandi.

CAPVT II.

In quo generalis definitio contractus traditur.

SVMMARIVM.

- 14 Quid sit contractus generaliter, quidque proprie sumptus.
15 Quid sit sumptus minus proprie.

16 Improprie sumptus de quibus dicitur.

17 Deposita & pignus sunt proprie contractus.

18 Sunt item affectuatio, census, cambium, custodia, matrimonium, prout vim habet ex iure nature: itaque conuentiones omnes, vt inque obligantes.

19 Non item legata, nec fidei commissaria nec precarium, nec compromissum, nec arbitrium, nec de iure iuramenti, nec transactio.

Contractus late sumptus definitur potest, actio hominis erga alium; ex qua obligatio vtriusque, aut ex altera saltem parte nascitur, aut nata dissoluitur. Quæ definitione comprehenditur omnis contractus siue proprie, siue minus proprie siue improprie sumptus. Vt ipsum sumptus posse habetur ex glossa, ad legem Labeo 2. ff. De verborum signific.

In qua quidem lege proprie sumptus definitur: vtroque citroque obligatio: id est, actio inter duos, mutuo consensu inita: cum scilicet, exempli gratia, ego causa tui, & tu vtriusque causa mei, data vtriusque fide aliquid facimus, & ratum habemus: ex qua actione vtriusque nascitur obligatio ex iustitia: vt in emptione, & venditione: in locatione, & conductione: in commutatione, & societate. Itaque vt recte Sotus monet, in 6. de iust. & iure quest. 2. art. 1. ea definitio causalis est, non formalis: quandoquidem obligatio, non est forma sed essentia contractus, sed illius tantum effectus qui indicat ipsum formaliter, esse præmemorata actionem: quæ ex eo appellatur nomine contractus: quod per eam quis, trahendo ad se ex re alterius, quod est tibi commodum vel necessarium, ipse obligetur ad dandum vel ad faciendum ex re sua quod commodum sit vel necessarium illi alteri.

Minus proprie vero sumptus contractus, dicitur de quocumque pacto, ex quo confurgit obligatio, saltem ex vna parte: hacque acceptio intelligendum est, donationem inter contractus numerari à Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 180. non autem propria præced. acceptio. Etenim donatio tantum habet obligationem ex parte donantis: qui ex eo quod rem donauit, tenetur illam tradere donatario: qui ex vi donationis ad nihil tenetur nisi ad gratum animum ex honestate: sique ad aliquid ex iustitia (sicut solet ratione contractus) teneri contingat; id non est ex vi donationis, sed alicuius admixti: vt in donatione serui, quam ex lege Aristo. ff. De donationibus, Titius fecit Caio sub conditione, quod illum post quinquennium manumitteret. Ea enim, mixta est pacto, quo Caius tenetur acceptum dono seruam, quinquennio expleto manumittere. Intelligendum etiam est illos quos vocant contractus claudicantes, ista tantum acceptio censeris contractus: vt v. g. emptionem qua quis emit à pupillo sine tutoris autoritate: qui ex vi illius, obligatur quidem pupillo, non tamen ei vicissim pupillus, ex lege Iulianus §. Si quis à pupillo, ff. De actionibus empti & venditi. Hac quoque acceptio tantum, solutio indebiti videtur censenda contractus: ex vna enim tantum parte cum obligare constat: quandoquidem est, cum quis credit se aliquam pecuniæ summam debere alicui, cui nihil debet, illa ex errore soluit. Inde enim obligatio confurgit tantum ex parte recipientis, qui ad restitutionem tenetur.

Improprie demum sumptus contractus, dicitur de omni pacto, etiam eo, ex quo nulla oritur obligatio. Quæ acceptio, vt videre est apud Conrad. in tract. 1. De contractibus quest. 16. contractus dicitur etiam de donatione quæ à traditione rei donatæ ita incipit, vt donator statim initio, dominium eiusdem rei transferat in donatarium, concurrente pariter vtriusque consensu: vnde fit vt nulla obligatio ex ea nascatur, neque donatoris, cum à traditione donationem incipiat: neque donatarii, qui ad nihil tenetur ex iustitia, vt ante dictum est. Hac quoque acceptio sumptus contractus dicitur de acceptilatione: quandoquidem ex ea nõ modo obligatio non confurgit, sed etiam illa quæ ante erat in debitore respectu creditoris dissoluitur, ex §. 2. tit. Quibus modis tollitur obligatio lib. 3. Institutorum. Acceptilatio enim est imaginaria debiti & obligationis solutio, quæ fit quando debitor interrogante creditore an velit ei debitum remittere acceptuq; habere: is respondet Volo & habeo. Dicitur deniq;

eadem

eadem acceptione sumptus contractus, de omni obligatione quæ ex relicto nascitur; iuxta legem, Omnem, ff. de iudiciis. Trium harum acceptio in citato art. i. meminit Sotus, citans Sylu. in verbo. Contractus, & Conradum in memorata quest. 16.

Cæterum quod idem Sotus in ead. art. concl. 2. negat contractum dici proprie de deposito & pignore, non videtur admittendum. Nam quod illa fiant gratis, commune habent cum mutuo & commodato, quæ ipse ponit inter species contractus proprie dicti. Item quamvis depositio gratis fiat, ipsa tamen facta, nascitur utrimque obligatio: quia depositarius debet depositum custodire & restituere tempore præstituto: nec potest eo uti pro libito. Et deponens eo ipso quod deposuit, debet soluere impensas si quas depositarius fecit necessarias in custodiendo deposito, quod similiter dicendum est de pignore.

Multo vero minus quod contractus sint, negari potest de assecratione, quæ species quædam est emptionis, vel locationis: aut de censu, qui emptionis: aut de cambio, quod permutationis: aut de emphyteusi, quæ locationis species quædam est: aut de custodia quæ quando custos gratis fiduciam sumit custodiendam, species est depositi: quando vero sumit acceptio pretio suæ diligentia, & operæ: ut cum pastor ovium locat suam operam ad gregem custodiendum, est species locationis. In quibus omnibus cum utrimque nascatur obligatio, merito de iis dicitur quod sint proprie contractus, sicut & de matrimonio quatenus ex iure naturæ vim habet. Ea enim ratione species est societatis contractus inter virum & uxorem: tam ad prolem, quam ad mutua vitæ obsequia & rei familiaris curam. Ac demum de omni conventionione ex qua nascitur utrimque obligatio, vel dandi vt des, vel faciendi vt facias, vel dandi vt facias, vel faciendi vt des: ita ut ludus coniunctus conventionioni, qualudens sic inter se contrahunt: *visum solam, vt tu visum solvas*, cenferi possit proprie contractus: sicut & sponsio, dicta Gallicè *gagerre*, quæ est talis quidam ludus.

Secus autem dicendum est vt de donationibus, ita & de legatis, quæ sunt donationes à testatore factæ, & ab hæredibus præstandæ; ex lib. 2. Institutorum, tit. De legatis §. 1. Itemque fideicommissa quæ sunt legata, testamento relicta cum conditione, quod post aliquod tempus restitui debeant. Nam hæc quoque donationes esse, habetur ex lege, Et fideicommissum, ff. De legatis & fideicommissis tertio. Secus item de precario, quo precibus petenti aliquid vendendum, conceditur tandiu, quandiu is qui concessit patitur; ex lege prima, ff. De precario, & ex cap. finali. De precariis. Ipsum enim est quædam donatio vsus rei, nisi malueris esse commodatum ad tempus incertum.

Secus quoque dicendum esse, vt de acceptilatione, ita & de compromisso, arbitrio, delatione iuramenti, & transactione: quæ habent rationem dissolutionis contractus. Etenim compromissum, est pactio quædam & conuentio inter litigantes ad lites finiendas, ex lege prima, ff. De receptis arbitris. Arbitrium vero est, quo iudices arbitri, à litigantibus eliguntur ad litem componendam. Delatio autem iuramenti est, qua creditor debitore negante debitum, desertit illi iuramentum; vt si iuret debitum esse iam solutum, non sit amplius ab illo exigendum. Ac demum transactio, est pactio de re dubia, & lite incerta nondum finita, aliquo dato vel retento vel promisso, vt lis esset, ex lege prima, ff. De transactionibus, & ex lege, Transactio, Cod. eodem titulo, & ex cap. Super eo, eodem quoque titulo, Extra. Quod quidem est inter debitorem, & creditorem ita conuenire, vt ille soluat certam debiti partem, ne cadens causa, totum soluere compellatur: & hic partem remittas, ne forte cadens causa totum perdat. Ex quibus facile erit si militer iudicare de cæteris, siue proprie, an minus proprie, aut tantum improprie dicti contractus. Aduerte autem obiter antedicta de donatione, pertinere ad ipsam simplicitet sumptam: prout scilicet prouenit ex liberalitate vel munificentiâ vel charitate meta. Non enim videtur negandum, rationem proprie dicti contractus habere; cum est coniuncta cum pacto vt detur, vel fiat aliquid in nostram gratiam: vel quia aliquid datum vel factum est.

CAP V T III.

De varietate seu varia diuisione contractus.

S V M M A R I V M.

- 20 De contractuum varietate, ac primo de ea quæ sumitur ex personis cum quibus illi fiunt.
- 21 De ea, quæ ex rebus à quibus fiunt.
- 22 De aliis quæ ex modis quibus fiunt.
- 23 Qui contractus dicantur bonæ fidei, & qui stricti iuris.
- 24 Qui dicantur gratuiti, & qui onerosi.
- 25 De vltima diuisione late patente, quæ quidam rem vnus transferant in alium quo ad dominium, & qui.
- 26 Quidam quoad vsufructum tantum, & qui.
- 27 Quidam quoad vsu tantum.
- 28 Quidam quoad traditionem rei tantum.

Quoniam contractus pendunt ex libera hominum voluntate, ij admodum varij sunt ac multiplices: nouis indies, ac diuersis apud diuersas nationes subortis, pro diuersitate ingeniorum. Vnde sic vt in hac re, quæ ex tam inconstanti ac mutabili principio pendet, non sit facile ferriam texere, qua in certum Ordinem tanta varietas digeratur. Nihilominus vt quantum fieri potest confusionem vitemus: tria in contractibus spectabimus ex quibus illi possunt inter se distingui: quæ sunt personæ cum quibus, res de quibus, & modi quibus fiunt.

Primum ergo ex personis cum quibus contractus fiunt, iidem distinguuntur in diuinos, diabolicos, Ecclesiasticos, & ciuiles. Diuini sunt, quibus contrahimus cum Deo, vel cum Sanctis in ordine ad Deum; vt vota omnia. Diabolici vero sunt, quibus contrahitur cum diabolo: vt magia, maleficia, veneficia, omniaque alia pacta cum dæmone. Ecclesiastici autem sunt, quibus cum Ecclesia Dei sponsa contrahimus: vt solemnis professio Christianismi in baptismo, beneficia Ecclesiastica, solemnne votum continentia in Ordinibus sacris, & professio religiosa in religione aliqua per Sedem Apostolicam approbata. Ciuiles denique sunt, quibus homo contrahit cum homine: quorum alij sunt innominati, alij nominati. Dicuntur innominati, qui certa & peculiaria nomina iure gentium non acceperunt: & sunt quatuor, ex lege Naturalis, ff. De præscriptis verbis. Do vt des, facio vt facias: Do vt facias, & facio vt des: ad quos reuocandi sunt omnes de quibus dubitatur quam speciem & naturam nominatorum habeant, non item cæteri: quantumuis in eis talis ratio generaliter inueniatur: vt in permutatione inuenitur prima ratio: nempe Do vt des. Dicuntur vero nominati, qui certa & particularia habent nomina iure gentium: vt emptio, locatio, &c. vel qui iure ciuili cum peculiari nomine sunt introducti, vt emphyteusis, stipulatio, & quidam alij.

Secundo, ex rebus de quibus contractus fiunt, ipsi distinguuntur: quod quidam fiant de personis; vt matrimonium, & mancipiorum permutationes atque venditiones. Quidam erant de rebus spiritualibus, vt simonia, & beneficia: & demum quidam de rebus temporalibus seu externis, vt mutationes, emptiones, & ceteri quorum est vsus in hominum commercijs.

Postremo, ex modis quibus fiunt contractus, variæ ipsorum diuisiones sumuntur. Prima est, quod alius sit mutuius, alius non mutuius. Dicitur mutuius, quando ex utraque parte obligatio nascitur; vt contingit in emptione & venditione, conductione, & locatione, commodatione, mutatione, impignoratione. Non mutuius vero, quando ex vna parte, non ex altera nascitur obligatio: vt fit in simplicij promissione gratuita, in donatione, lib. ro legato, fideiussione, fideicommissione, & liberatione à solutione per acceptilationem.

Secunda diuisio est, quod alius sit simplex & absolutus, & alius conditionatus. Dicitur absolutus, cui nulla conditio additur: conditionatus vero, cui aliqua conditio additur, qua posita sequatur obligatio. Qua de re inferius in cap. i. vbi agetur ex instituto de eadem conditione.